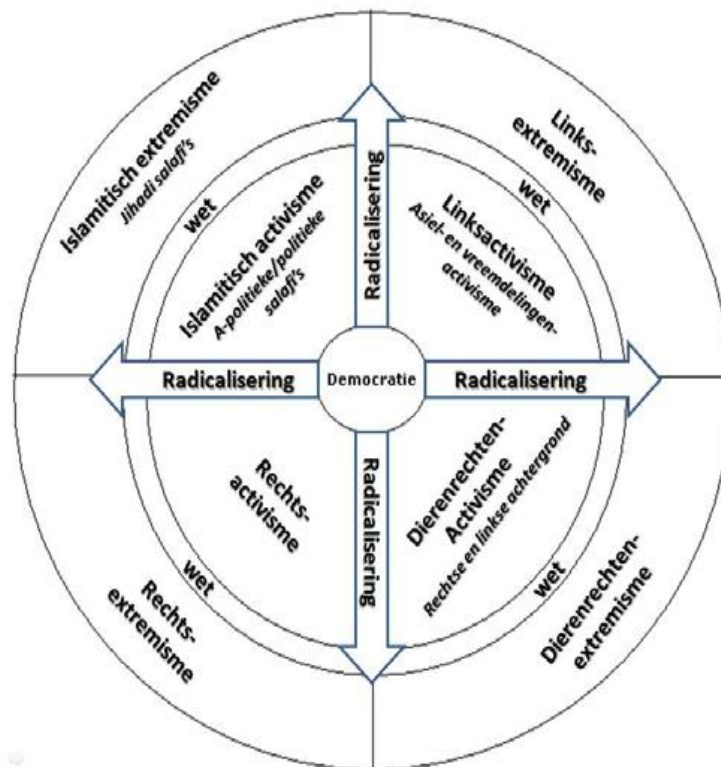

2. Radicaal, activistisch, extreem of orthodox

probleemschets

De termen radicalisering, activisme en extremisme zijn begrippen die vaak door elkaar worden gebruikt. Het gaat echter om drie termen met elk een verschillende betekenis. Dit wordt geïllustreerd in het bijgaande plaatje. De democratie als uitgangspunt is in de kern van het diagram terug te vinden.

activisme

Alle idealen die worden nagestreefd op parlementaire en democratische wijze vallen binnen de kern van de wet. Verschillende mensen willen hun idealen verwezenlijken op buitenparlementaire, maar legale wijze: activisme.

extremisme

De buitenste strook van het diagram bestaat uit mensen die in het verwezenlijken van hun idealen of doelstellingen de grenzen van de democratische rechtsstaat overschrijden en daarbij mogelijk illegale acties uitvoeren: extremisme.

extremisme en radicalisering

De pijlen in het diagram symboliseren het proces van radicalisering waarbij een persoon of groep in toenemende mate bereidt is een strijd aan te gaan voor ingrijpende veranderingen in de samenleving. Hiermee is niet gezegd dat het proces van radicalisering uiteindelijk leidt tot extremisme. Mensen kunnen tot inkeer komen of simpelweg het gewenste radicale leven niet volhouden.

islamitische radicalisering

De radicale en fundamentalistische vorm van de islam heeft door de aanslagen in New York en de moord op Theo van Gogh in het huidige politieke debat veel aandacht gekregen. Salafisme en radicalisering worden daarbij vaak in één adem genoemd. Het is echter van belang om hier onderscheid in te maken. Het salafisme is een ideologische stroming binnen de islam die een terugkeer naar de bronnen van de islam bepleit. Deze orthodoxe stroming binnen de islam baseert zich op een strikte lezing van de islamitische bronnen en trachten te leven naar het voorbeeld van de profeet Mohammed. De geloofsstroming kan verdeeld worden in drie richtingen:

- Apolitieke salafi's: 'orthodoxe' gelovigen, beschouwen het geloof als privé aangelegenheid en houden zich afzijdig van 'menselijke' politiek.
- Politieke salafi's: 'orthodoxe' gelovigen, nemen een actieve opstelling aan tegenover de samenleving en geven uiting aan de salafistische geloofsopvatting waarin de democratie niet de ideale samenlevingsvorm is.
- Jihadi-salafi's: geloven dat de islamgemeenschap bedreigd wordt en zien onmiddellijk en gewelddadig optreden als enige juiste handelswijze. Niet-moslims zijn hierbij de vijand, maar ook liberalere moslims worden verketterd. Ze erkennen alleen staatsvormen die geheel op de sharia (bundel van religieuze plichten) zijn gebaseerd.

Alleen het jihadi-salafisme kan mogelijk in verband gebracht worden met moslimradicalisme, dit omdat de stroming geweld als legitiem middel beschouwd in de strijd voor een ideale samenleving en welke ingezet mag worden tegenover vijanden van de islam. Tussen de drie salafistische stromingen bestaat een ideologische strijd.

extreem rechts / rechts extremisme

De termen extreemrechts en rechts-extremisme worden vaak door elkaar gebruikt, toch dient hier een onderscheid tussen gemaakt te worden voor genuanceerd beeld.

- Extreemrechts: de AIVD beschouwt groeperingen en bewegingen die zijn voortgekomen uit de zogenoemde centrumstroming uit de jaren negentig van de vorige eeuw als extreemrechts. Kenmerkend zijn een xenofob of nationalistisch gedachtegoed en de inzet van democratische middelen. Islamisering lijkt als meest urgent probleem gezien te worden en verbindt de verschillende groeperingen.
- Rechts extremisme: de rechts extremistische groeperingen in Nederland kenmerken zich door antidemocratische doelstellingen. Rechts extremisme erkent een

islamiseringsproblematiek maar zien van oudsher de joden als grootste vijand. Met regelmaat ontstaan in Nederlands nieuwe rechts-extremistische samenwerkingsverbanden.

links extremisme

Links extremisme kent een groot aantal verschijningsvormen. In Nederland zijn drie vormen van links extremisme dusdanig georganiseerd en daarmee zichtbaar door acties:

- Antifascisme. Het antifascisme ageert tegen alle vormen van extreemrechts, neonazisme, racisme en neofascisme. Vaak organiseren zij tegendemonstraties tegen extreemrechts of lopen mee in rechtse demonstraties met verhulling van identiteit om ordeverstoringen te veroorzaken.
- Dierenrechtenextremisme. In onze samenleving ligt zorg voor het welzijn van dieren stevig verankerd. Een breed spectrum van personen en organisaties zetten zich in voor de rechten en het welzijn van dieren. Een kleine minderheid kiest in hun strijd voor de rechten van dieren voor ontoelaatbare en illegale middelen. Deze organisaties zijn vaak internationaal georganiseerd en kenmerken zich door slim opgezette campagnes.
- Asielgerelateerd extremisme. Het verzet tegen het Nederlandse asiel- en vreemdelingenbeleid heeft zich in de afgelopen jaren verhard en is meer structureel van aard geworden. Een groep van tientallen actievoerders gebruikt illegale middelen om de weerstand tegen asielbeleid kracht bij te zetten. Vormen van verzet zijn vergelijkbaar met die van dierenrechtenextremisten. Sinds eind 2010 richt de groep zich op bouwbedrijf BAM welke de bouw uitvoert van een nieuw detentiecentrum op Schiphol.

Meer lezen?

- *Weerstand en tegenkracht, AIVD 2009*
- *Salafisme in Nederland, aard, omvang en dreiging (IMES 2010)*
- *Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 26 (oktober 2011)*